

Fremsat den 14. januar 2020 af Karina Lorentzen Dehnhardt (SF) og Jacob Mark (SF)

Forslag til folketingsbeslutning om anvendelse af disciplinærstraf

Folketinget pålægger regeringen inden udgangen af indeværende folketingssamling at fremsætte lovforslag, der dels genindfører muligheden for at foretage skøn i sager om anvendelse af disciplinærstraf, dels indfører krav om, at alle beslutninger om straffcelleanbringelse ud over 7 dage automatisk skal forelægges en dommer. Derudover pålægges re-

geringen at foretage en evaluering af anvendelse af disciplinærstraf i Danmark, der bl.a. adresserer omfanget af brugen af disciplinærstraf, baggrunden for at anvende disciplinærstraf, effekten af at anvende disciplinærstraf sammenholdt med bivirkningerne, samt hvorvidt disciplinærstraf med fordel kan afskaffes i Danmark.

Bemærkninger til forslaget

I de seneste 4 år er der sket en markant stigning i brugen af langvarig isolation som disciplinærstraf i danske fængsler. Ifølge Institut for Menneskerettigheders årlige beretning til Folketinget fra den 10. april 2019, Retsudvalget alm. del – bilag 262, folketingsåret 2018-19, 1. samling, sad indsatte i danske fængsler 674 gange i 2018 isolerede i straffeceller i mere end 14 dage, hvor det i 2015 kun skete syv gange. Indsatte i fængsler blev i alt idømt ubetinget straffecelle 4.752 gange i 2018. Antallet af straffecelleanbringelser begyndte for alvor at stige, da daværende justitsminister Søren Pape Poulsen (KF) skærpede disciplinærstraffene for at forbedre sikkerheden i fængslerne.

Forslagsstillerne finder det bekymrende, at brugen af isolation som straf (straffecelle) er steget markant i de danske fængsler i de seneste år. Ifølge Fængselsforbundet m.fl. viser al forskning nemlig, at isolationsfængsling har negative sundhedsmæssige konsekvenser på grund af den manglende sociale kontakt. Isolation kan bl.a. medføre angst, depressioner og øget risiko for selvmordsforsøg. Desværre viser al forskning og erfaring, at udbredt brug af isolation heller ikke virker positivt regulerende på fangernes adfærd og derfor heller ikke vil gøre danske fængsler mere sikre. Straffecelle og isolation er ikke blot farligt for de indsattes mentale helbred. Brugen af straffecelle udgør også et sikkerhedsmæssigt problem. Den omfattende brug af straffecelle risikerer at ødelægge den form for dialogbaseret sikkerhedsarbejde, som de ansatte i danske fængsler er dygtige til, jf. kronikken bragt i Politiken den 11. november 2018, »Brugen af isolationsfængsling er gået amok« af Kim Østerbye fra Fængselsforbundet, Peter Scharff Smith, professor og fængselsforsker, og Karin Verland, læge og direktør for DIGNITY.

Ifølge Institut for Menneskerettigheder har brugen af isolation i danske fængsler og arresthuse løbende været udsat for international menneskeretlig kritik, herunder særlig isolation af varetægtsfængslede. Europarådets Komité til Forebyggelse af Tortur (CPT) har kritiseret dette efter samtlige besøg i Danmark, fordi isolation af frihedsberøvede kan medføre alvorlige skadevirkninger. Komiteen har anbefalet, at denne fængslingsform enten afskaffes helt eller begrænses til ekstraordinære situationer. FN's Torturkomité har også efter et besøg i Danmark kritiseret brugen af isolation. Ifølge De Europæiske Fængselsregler (EFR) bør isolation kun benyttes som straf i helt særlige tilfælde og for en bestemt tidsperiode, der bør være så kort som mulig, jf. Institut for Menneskerettigheders statusrapport 2015-16 om frihedsberøvelse.

Skøn i sager om anvendelse af disciplinærstraf

I 2016 blev straffuldbyrdsloven ændret, således at skønnet i sager om anvendelse af disciplinærstraf blev fjernet, og det blev obligatorisk at ikende indsatte disciplinærstraf, hvis betingelserne herfor var opfyldt.

Ifølge straffuldbyrdslovens § 67 finder reglerne om disciplinærstraf bl.a. anvendelse, hvis en indsat udebliver,

undviger eller forsøger at undvige, tilsidesætter sin beskæftigelsespligt, nægter at afgive udåndingsprøve eller urinprøve, indtager alkohol eller euforiserende stoffer, overtræder ryge-regler eller overtræder straffelovgivning, når dette indebærer en selvstændig krænkelse af orden eller sikkerhed i institutionen. Før lovændringen i 2016 var Kriminalforsorgen overladt et skøn til at vurdere, om en disciplinærstraf skulle ikendes, eller om der forelå formildende omstændigheder. Det fremgik desuden af § 4 i bekendtgørelse nr. 426 af 9. april 2015 om udståelse af straffecelle, anvendelse af forhørs-celle og behandlingen af disciplinærsager (disciplinærstrafbekendtgørelsen), at hvis overtrædelsen havde givet anledning til andre foranstaltninger efter straffuldbyrdsloven bortset fra erstatning og konfiskation, kunne der ikendes disciplinærstraf i det omfang, afgørende ordens- eller sikkerhedshensyn krævede det.

Med lov nr. 641 af 8. juni 2016 om ændring af lov om fuldbyrdelse af straf m.v. straffeloven og retsplejeloven (Styrket indsats mod mobiltelefoner i fængsler m.v.) blev skønnsbeføjelsen i straffuldbyrdslovens § 67 fjernet, således at det blev obligatorisk at ikende en disciplinærstraf, hvis betingelserne i straffuldbyrdsloven var opfyldt. Desuden blev disciplinærstrafbekendtgørelsens § 4 ændret, således at der nu skal ikendes disciplinærstraf, uanset om en overtrædelse har givet anledning til andre foranstaltninger efter straffuldbyrdsloven.

Med dette beslutningsforslag foreslås det først og fremmest, at Folketinget pålægger regeringen at genindføre skønnsbeføjelsen i sager om anvendelse af disciplinærstraf inden udgangen af indeværende folketingssamling.

Domstolsprøvelse af straffecelleanbringelse

Det fremgår af bekendtgørelse nr. 105 af 30. januar 2019 om udståelse af straffecelle, anvendelse af forhørs-celle og behandlingen af disciplinærsager (disciplinærstrafbekendtgørelsen), at afgørelser om disciplinærstraf i form af straffecelle eller om anbringelse i forhørs-celle kan påklages til Direktoratet for Kriminalforsorgen. Ifølge straffuldbyrdslovens § 112, nr. 3, kan en person, som er ikendt en disciplinærstraf i form af straffecelle i mere end 7 dage, inden 4 uger kræve, at afgørelsen indbringes for domstolene. Denne adgang til at kræve en disciplinærstraf for domstolene omfatter imidlertid kun indsatte, som er idømt en fængselsstraf, og ikke varetægtsarrestanter, der er indsat i varetægtsfængsel, jf. vejledning nr. 9084 af 30. januar 2019 om behandlingen af sager om disciplinærstraf, konfiskation og modregning af erstatningsbeløb (disciplinærstrafvejledningen). Ifølge seniorforsker ved Institut for Menneskerettigheder Peter Vedel Kes-sing er det sjældent, at strafafsonere anmoder om domstolsprøvelse af en afgørelse om straffecelle, og mellem 2010 og 2017 er der kun otte domstolsafgørelser herom, jf. Juristen nr. 2, maj 2019, s. 56.

Med dette beslutningsforslag foreslås det også, at Folketinget pålægger regeringen at fremsætte lovforslag inden ud-

gangen af indeværende Folketingssamling, som medfører, at alle beslutninger om straffecelleanbringelse ud over 7 dage automatisk skal indbringes for en domstol. Dette vil både skulle omfatte indsatte, som afsoner en idømt straf, og vare-tægtsarrestanter.

Evaluering

Med den markante stigning i brugen af straffecelle finder forslagsstillerne det oplagt, at der bør foretages en evaluering af, hvilke konsekvenser stigningen har. Derfor foreslås det endvidere med dette beslutningsforslag, at regeringen pålægges at foretage en evaluering af anvendelsen af disciplinærstraf i Danmark inden udgangen af indeværende folketingsamling. Evalueringen skal bl.a. redegøre for omfanget af brugen af disciplinærstraf på kriminalforsorgsområ-

det, baggrunden for at anvende disciplinærstraf, effekten af at anvende disciplinærstraf sammenholdt med bivirkningerne, samt hvorvidt disciplinærstraf med fordel kan afskaffes i Danmark.

Evalueringen skal ligeledes redegøre for brugen af bæltefikseringen, jf. Europarådets Komité til Forebyggelse af Tortur (CPT) kritik heraf, som fremgår af »Report to the Danish Government on the visit to Denmark carried out by the European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CPT) from 3 to 12 April 2019«, offentliggjort den 7. januar 2020, herunder indhente erfaringer fra lande, der har afskaffet brugen med henblik på at undersøge, om det også skal være en mulighed i Danmark.

Skriftlig fremsættelse

Karina Lorentzen Dehnhardt (SF):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om anvendelse af disciplinærstraf

(Beslutningsforslag nr. B 71)

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.